

INFORMACJE O PROJEKCIE

Tytuł projektu: Mazowsze przez pryzmat lokalnych ojczyzn - edukacja młodzieży w zakresie oceny zasobów i walorów środowiska geograficznego i działań służących zrównoważonemu rozwojowi w lokalnej i regionalnej skali przestrzennej

Numer i nazwa Osi priorytetowej: III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju

Numer i nazwa Działania: 3.1 Kompetencje w szkolnictwie wyższym

Okres realizacji projektu: od: 2018-09-03 do: 2019-10-31

Projekt został przygotowany na konkurs **Uniwersytet Młodego Odkrywcy**, ogłoszony przez **Narodowe Centrum Badań i Rozwoju** w ramach **Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój** i został zaakceptowany do finansowania.

JEDNOSTKA NADRZĘDNA W KTÓREJ JEST REALIZOWANY PROJEKT

Nazwa: Uniwersytet Warszawski

Ulica: Krakowskie Przedmieście

Nr budynku: 26/28

Kod pocztowy: 00-927

Miejscowość: Warszawa

JEDNOSTKA UNIWERSYTETU WARSZAWSKIEGO ODPOWIEDZIALNA ZA REALIZACJĘ PROJEKTU

Nazwa: Wydział Geografii i Studiów Regionalnych, Uniwersytet Warszawski

Ulica: Krakowskie Przedmieście

Nr budynku: 30

Kod pocztowy: 00-927

Miejscowość: Warszawa

Adres e-mail: odkrywca.wgsr@uw.edu.pl

Ogólne założenia projektu

Projekt obejmuje organizację zajęć dydaktycznych poświęconych środowisku geograficznemu wybranych regionów, przeznaczonych dla uczniów szkół zlokalizowanych w województwie mazowieckim. Organizatorem zajęć będzie kadra naukowo-dydaktyczna Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego. Zajęcia będą obejmowały warsztaty terenowe oraz seminaria, i są kierowane do **uczniów najstarszych klas (VI-VIII) szkół podstawowych oraz młodszych klas (I-II) ogólnokształcących szkół ponadpodstawowych (w wieku do 16 roku życia)**, zamieszkujących zarówno na terenach miejskich, jak i wiejskich. Zajęcia będą się odbywały w regionach, w których będą zlokalizowane szkoły, wybrane do udziału w projekcie. Wybór szkół nastąpi w drodze oceny punktowej, dokonanej dla wszystkich szkół, z których uczniowie zostaną zgłoszeni do projektu.

Współpraca zostanie nawiązana z co najmniej 6 szkołami podstawowymi i ponadpodstawowymi, co stworzy mechanizmy współpracy szkoły z jej otoczeniem lokalnym.

Idea projektu jest efektem współpracy Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych UW z licznymi szkołami województwa mazowieckiego i jest odpowiedzią na często sygnalizowaną przez nauczycieli potrzebę działań dydaktycznych środowiska akademickiego dla młodzieży szkolnej. Dzięki

działaniami podjętym w projekcie, rozszerzone zostaną wiedza i umiejętności uczniów, a także podniesione zostaną ich kompetencje społeczne.

Opis projektu

Projekt obejmuje zajęcia terenowe (tzw. **warsztaty terenowe**) oraz kameralne (**seminaria** oraz praca własna uczniów). Łącznie planowane jest zorganizowanie 6 warsztatów terenowych i 6 seminariów, które zostaną przeprowadzone dla zakwalifikowanych grup uczniów. **Zajęcia będą organizowane w wybrane piątki, ustalone w porozumieniu ze szkołą.** Przewiduje się realizację dwóch warsztatów w terminie wrzesień-październik 2018, dwóch w terminie kwiecień-czerwiec 2019 i dwóch w terminie wrzesień-październik 2019. Każda ze szkół zrekrutowanych do Projektu zadeklaruje udział w jednym zadaniu, w skład którego wchodzi warsztaty terenowe i seminarium podsumowujące warsztaty.

Warsztaty będą realizowane w postaci wycieczek autokarowych; każda będzie obejmowała trasę o długości ok. 200 km i kilka punktów postojowych. Terenowa część zajęć potrwa 10 godzin lekcyjnych (tj. 8 godz. zegarowych). Czas przejazdu między poszczególnymi punktami zostanie wykorzystany na dyskusję na temat dotychczasowych spostrzeżeń i wynikających z nich wniosków.

Trasa każdej wycieczki zostanie tak zaprojektowana, by zapoznać uczniów z naturalnym krajobrazem regionu, w którym zamieszkują. Uczestnikom podczas przejazdu i postojów zostanie przekazana wiedza dotycząca poszczególnych komponentów środowiska regionu: rzeźby terenu, litologii, gleb, warunków hydrologicznych, klimatu, flory i fauny oraz przekształceń środowiska w wyniku działalności gospodarczej. Punkty postojowe będą zlokalizowane w miejscach, gdzie znajdują się obiekty warte szczególnej uwagi, lub w lokalizacjach dogodnych dla przeprowadzenia pokazu technik i metod pomiarów terenowych, wykorzystywanych w badaniach środowiska.

W warsztatach terenowych przewidzianych w projekcie, zostanie wykorzystany sprzęt, z którego korzysta się na Wydziale w trakcie ćwiczeń terenowych prowadzonych dla studentów w różnych regionach Polski. Zestaw sprzętu będzie dobierany do potrzeb merytorycznych konkretnych zadań.

Organizator zapewnia uczestnikom wyżywienie w trakcie warsztatu.

Po zakończeniu warsztatów terenowych uczniowie pod opieką nauczycieli w ciągu 2 tygodni sporządzą **sprawozdanie z przeprowadzonych badań**. Każde opracowanie będzie przedmiotem dyskusji podsumowującej w trakcie kameralnego **seminarium podsumowującego**, które odbędzie się po upływie od 4 do 5 tygodni od odbycia warsztatów. W seminarium będą uczestniczyć pracownicy naukowci WGSR, prowadzący warsztaty terenowe. Seminaaria będą organizowane w szkołach z wykorzystaniem sprzętu audiowizualnego, jakim dysponuje dana szkoła. Jeśli szkoła nie ma pod tym względem odpowiednich możliwości, organizatorzy posłużą się przenośnym sprzętem należącym do Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych.

W końcowej fazie projektu materiały przygotowane przez poszczególne grupy uczniów zostaną zestawione w postaci **opracowania zbiorczego**, które zostanie następnie udostępnione *on-line* na stronie internetowej Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych.

W ramach projektu zostaną opracowane **programy kształcenia i przewodniki** podsumowujące zajęcia, które zostały przeprowadzone na danym obszarze. Każdy przewodnik będzie dotyczył obszaru, na którym odbędą się zajęcia warsztatowe i treścią będzie także obejmował seminarium podsumowujące dany warsztat. Opracowania te będą miały na celu ukazanie, jak postrzegane jest Mazowsze z perspektywy lokalnych ojczyzn. Ze względu na zawartość merytoryczną, materiały te będą także przydatne w prowadzeniu zajęć terenowych przez nauczycieli z całej Polski, jak również w studiach porównawczych. Przygotowane programy kształcenia i poradniki zostaną opublikowane na stronie internetowej WGSR. Publikacja materiałów nastąpi przed zakończeniem projektu, miesiąc po ostatnim seminarium podsumowującym.

Ponadto szkołom, które wezmą udział w projekcie, zostaną przekazane książki, związane z tematyką warsztatów.

Odbiorcy projektu

Projekt jest kierowany do **młodzieży w wieku do 16 lat**, uczącej się w najstarszych klasach (VI-VIII) szkół podstawowych oraz w młodszych klas (I-II) ogólnokształcących szkół ponadpodstawowych, zlokalizowanych **w województwie mazowieckim** - zarówno na terenach miejskich, jak i wiejskich.

W projekcie mogą wziąć udział całe klasy lub duże grupy uczniów z tych samych klas. Jednym z celów dodatkowych projektu jest rozwijanie umiejętności pracy w grupie, zatem większe zintegrowanie klasy będzie stanowić swoistą wartość dodaną, niezależną od efektów merytorycznych.

Łącznie w projekcie weźmie udział co najmniej 210 uczniów, w 6 grupach. Zakłada się, że w każdym warsztacie terenowym w ramach projektu weźmie co najmniej 35 uczniów i nie więcej niż 45. Kompetencje w ramach działań uczelni wspartych z EFS podniesie przynajmniej 30 uczniów.

Cel główny projektu

Celem głównym projektu jest rozszerzenie wiedzy i umiejętności młodzieży w zakresie oceny stanu zasobów i walorów środowiska geograficznego i krajobrazu oraz działań służących zrównoważonemu rozwojowi w lokalnej i regionalnej skali przestrzennej.

Działania zmierzające do osiągnięcia celu głównego będą realizowane przez **pracę grupową** uczestników projektu, co udoskonali umiejętność pracy zespołowej jego uczestników i rozszerzy ich kompetencje społeczne.

Działania zaplanowane w projekcie będą realizowane **w regionach**, w których są zlokalizowane szkoły, które zostaną objęte projektem. Takie założenie ma na celu stworzenie uczestnikom projektu możliwości poznania przez pryzmat „**lokalnej ojczyzny**” sposobów prowadzenia kluczowych działań z zakresu gospodarowania środowiskiem.

Cele szczegółowe projektu

- zapoznanie młodzieży ze specyfiką środowiska geograficznego miejsca zamieszkania i regionu, decydującymi o tożsamości lokalnej i jej egzemplifikacji w układzie regionów fizycznogeograficznych i kulturowych Mazowsza,
- zapoznanie młodzieży z potencjałem środowiska najbliższego im regionu oraz z obecnymi i planowanymi kierunkami jego wykorzystania,
- zapoznanie młodzieży z zasadami gospodarowania, służącymi zachowaniu zasobów naturalnych
- zapoznanie młodzieży z metodami i technikami służącymi ocenie stanu komponentów przyrodniczych i zasobów naturalnych,
- rozwijanie u młodzieży umiejętności postrzegania procesów środowiskowych, społecznych i gospodarczych w ich otoczeniu,
- inspirowanie młodzieży do poszukiwania optymalnych, pozostających w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju, sposobów kształtowania otoczenia w miejscu zamieszkania.

Sprawdzenie osiągnięcia założonych efektów

Podczas realizacji projektu w każdej grupie zostaną przeprowadzone **dwa testy sprawdzające** poziom wiedzy uczniów – pierwszy przed rozpoczęciem warsztatów terenowych („pre-test”), drugi – na zakończenie seminarium podsumowującego. Każdy test zostanie opracowany przez personel projektu i będzie uwzględniał specyfikę regionu, który będą reprezentować uczniowie. Testy pozwolą na sformułowanie oceny realizacji celów projektu, a także na ocenę wzrostu wiedzy uczniów.

Zespół projektowy

Za nadzór nad całościową realizacją projektu, w tym za kwestie jakości kształcenia i realizacji programów warsztatów, będzie odpowiadać kierownik projektu, dr Bożena Kicińska, pełniąca na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych UW funkcję Przewodniczącej Wydziałowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Tworzenie programów kształcenia będzie koordynować ceniony dydaktyk geografii, dr hab. Joanna Angiel. W skład zespołu merytorycznego wejdą także: dr Maria Korotaj-Kokoszcyńska - geograf prowadzący zajęcia z zakresu geografii fizycznej oraz dr Tomasz Wites - geograf prowadzący zajęcia z zakresu geografii społeczno-ekonomicznej.

Zajęcia zaplanowane w projekcie będą prowadzić pracownicy WGSR z bogatym dydaktycznym doświadczeniem na wszystkich poziomach nauczania, którzy na co dzień realizowali zajęcia terenowe i powiązane z nimi merytorycznie zajęcia kameralne. Będą to, w zależności od potrzeb zajęć dla konkretnej szkoły, specjaliści z zakresu geoekologii, geomorfologii, hydrologii, klimatologii, geoinformatyki i teledetekcji środowiska, geografii społecznej i planowania przestrzennego, posiadający stopień naukowy doktora nauk o Ziemi (lub odpowiednio przygotowani do takich zajęć doktoranci Wydziału). Kadra naukowo-dydaktyczna, wybrana do realizacji projektu, ma nie tylko odpowiednie przygotowanie do przewidzianych projektem działań, ale także duże doświadczenie we wspólnym prowadzeniu zajęć. Pracownicy Wydziału, przewidziani jako realizatorzy zadań projektu, często prowadzą własne terenowe prace badawcze i znają metodykę oraz cele merytoryczne takich działań, zatem w trakcie realizacji projektu jego uczestnicy mają szansę wziąć udział w szkoleniach prowadzonych przez profesjonalistów. Pracownicy ci wielokrotnie organizowali zajęcia terenowe dla studentów Wydziału (zarówno zajęcia stacjonarne, jak i studia terenowe, realizowane w formule prac wykonywanych w trakcie przejazdu na określonej trasie), co gwarantuje profesjonalizm przygotowania zajęć w ramach projektu.

Kluczowi członkowie zespołu projektowego, odpowiedzialni za prowadzenie zajęć, to:

- dr Maria Korotaj-Kokoszcyńska (geomorfolog),
- dr Ewa Malinowska (geoekolog),
- dr Wojciech Pokojski (geoinformatyk).

W zakresie ich działań będzie opracowanie 6 programów kształcenia, prowadzenie zajęć z grupami uczniów, przygotowanie materiałów i merytoryczne kontakty ze szkołami w celu ustanowienia optymalnego planu zajęć i treści zajęć w danym subregionie.

Do bezpośredniej realizacji zadań z zakresu obsługi finansowej i organizacyjnej zostaną zaangażowani pracownicy Sekcji Ekonomiczno-Finansowej i Sekcji Obsługi Projektów WGSR.

Efekty

Rezultatem projektu będzie zwiększenie u uczestników zdolności oceny wykorzystania środowiska geograficznego regionu oraz nabycie umiejętności wskazywania dalszych działań, służących optymalnemu wykorzystaniu środowiska regionu. Zwiększy to kreatywność uczniów i wzmocni ich zdolność krytycznego myślenia.

W długofalowym kontekście, młodzież uczestnicząca w projekcie:

- poprawi umiejętność postrzegania procesów środowiskowych, społecznych i gospodarczych w otoczeniu i pozna ogólne zasady badań służących ocenie zasobów i walorów środowiska,
- zostanie zainspirowana do poszukiwania optymalnych, pozostających w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju, sposobów kształtowania otoczenia,
- rozwinie umiejętność pracy zespołowej.

Osiągnięcie celów stawianych w projekcie posłuży lepszemu przygotowaniu młodych ludzi do funkcjonowania w społeczeństwie i uczyni z nich bardziej świadomych mieszkańców regionu.

Przedstawiane w trakcie realizacji projektu ogólne sposoby podejścia do rozwiązywania problemów środowiskowych w danym regionie, można uznać w dużej mierze za wartości uniwersalne, zatem umiejętności, które nabędą uczestnicy, będą przydatne niezależnie od ich przyszłego miejsca

zamieszkania i pracy. Realizacja celów szczegółowych pozwoli na rozwijanie kompetencji i umiejętności uniwersalnych, niezbędnych na rynku pracy takich jak: umiejętności matematyczno-przyrodnicze, krytyczne myślenie, umiejętność pracy zespołowej, umiejętność rozumienia zjawisk i procesów zachodzących w otaczającym środowisku geograficznym.

Projekt rozwinię u uczestników kompetencje, które pozwolą m.in. na rozbudzenie ich ciekawości poznawczej, będą stymulujące dla aksjologicznego i społecznego rozwoju uczestników, a także będą inspirować do twórczego myślenia i rozwijania zainteresowań i pasji w dziedzinie geografii i przyrody.